

Informatyka 2 (ES1E3017)

Politechnika Białostocka - Wydział Elektryczny
Elektrotechnika, semestr III, studia stacjonarne I stopnia
Rok akademicki 2022/2023

Wykład nr 1 (12.10.2022)

dr inż. Jarosław Forenc

Dane podstawowe

- dr inż. Jarosław Forenc
- Politechnika Białostocka, Wydział Elektryczny,
Katedra Elektrotechniki, Energoelektroniki i Elektroenergetyki
ul. Wiejska 45D, 15-351 Białystok
WE-204
- e-mail: j.forenc@pb.edu.pl
- tel. (0-85) 746-93-97
- <http://jforenc.prv.pl>
 - Dydaktyka - dodatkowe materiały do pracowni
- konsultacje:
 - poniedziałek, 08:30-10:00, 17:40-18:25, WE-204
 - środa, 16:00-16:45, WE-204
 - sobota, 13:00-13:30, WE-204 (studia zaoczne)
 - niedziela, 16:00-17:00, WE-204 (studia zaoczne)

Program wykładu (1/2)

1. Tablice dwu- i wielowymiarowe w języku C. Tablice o zmiennym rozmiarze (VLA). Łańcuchy znaków. Plik nagłówkowy string.h.
2. Struktury w języku C, inicjalizacja zmiennej strukturalnej, odwołania do pól struktury. Pola bitowe i unie.
3. Wskaźniki, operacje na wskaźnikach. Dynamiczny przydział pamięci w języku C. Dynamiczne struktury danych.
4. Funkcje w języku C, ogólna struktura funkcji, deklaracja i definicja funkcji, przekazywanie argumentów do funkcji przez wartość i wskaźnik. Klasy zmiennych i funkcji. Programy wielomodułowe.

Program wykładu (2/2)

5. Operacje wejścia-wyjścia w języku C: znakowe, łańcuchowe, sformatowane, rekordowe. Pliki tekstowe i binarne.
Sprawdzian nr 1.
6. System operacyjny. Zarządzanie procesami i dyskowymi operacjami wejścia-wyjścia. Systemy plików (FAT, NTFS, ext). Zarządzanie pamięcią operacyjną.
7. Sieci komputerowe. Topologie i media transmisyjne. Model referencyjny ISO/OSI i model protokołu TCP/IP.
8. **Sprawdzian nr 2.**

Literatura (1/2)

1. S. Prata: „Język C. Szkoła programowania. Wydanie VI”. Helion, Gliwice, 2016.
2. B.W. Kernighan, D.M. Ritchie: „Język ANSI C. Programowanie. Wydanie II”. Helion, Gliwice, 2010.
3. P.J. Deitel, H. Deitel: „Język C. Solidna wiedza w praktyce. Wydanie VIII”. Helion, Gliwice, 2020.
4. S.G. Kochan: „Język C. Kompendium wiedzy. Wydanie IV”. Helion, Gliwice, 2015.
5. R. Reese: „Wskaźniki w języku C. Przewodnik”. Helion, Gliwice, 2014.

Literatura (2/2)

6. G. Coldwin: „Zrozumieć programowanie”. PWN, Warszawa, 2021.
7. A.S. Tanenbaum, H. Bos: „Systemy operacyjne. Wydanie IV”. Helion, Gliwice, 2015.
8. W. Stallings: „Systemy operacyjne. Architektura, funkcjonowanie i projektowanie. Wydanie IX”. Helion, Gliwice, 2018.
9. A.S. Tanenbaum, D.J. Wetherall: „Sieci komputerowe. Wydanie V”. Helion, Gliwice, 2012.
10. J. Kurose, K. Ross: „Sieci komputerowe. Ujęcie całościowe. Wydanie VII”. Helion, Gliwice, 2018.

Efekty uczenia się i system ich oceniania

Podstawę do zaliczenia przedmiotu (uzyskanie punktów ECTS) stanowi stwierdzenie, że każdy z założonych **efektów uczenia się** został osiągnięty.

EU1	zna w stopniu podstawowym zasady stosowania tablic, struktur, funkcji, plików i wskaźników w programach w języku C
------------	--

EU2	opisuje podstawowe zadania systemu operacyjnego oraz strukturę sieci komputerowych
------------	--

Zaliczenie wykładu - efekty uczenia się (EU1)

- Student, który zaliczył przedmiot:

zna w stopniu podstawowym zasady stosowania tablic, struktur, funkcji, plików i wskaźników w programach w języku C

- Student, który zalicza na ocenę **dostateczny (3)**:

- opisuje sposób deklarowania i inicjalizacji tablic dwuwymiarowych (macierzy) w języku C oraz metody wykonywania podstawowych operacji na tych tablicach
- opisuje sposób deklarowania, inicjalizacji oraz przechowywania łańcuchów znaków (napisów)
- omawia sposób deklarowania struktur, inicjalizacji zmiennych strukturalnych oraz odwoływania się do pól struktury
- wyjaśnia pojęcie wskaźnika, podaje jak deklaruje się wskaźniki i przypisuje im wartości

Zaliczenie wykładu - efekty uczenia się (EU1)

- Student, który zalicza na ocenę **dostateczny (3)** (c.d.):
 - opisuje funkcje do dynamicznego przydzielania i zwalniania pamięci w języku C
 - charakteryzuje elementy definicji funkcji w języku C
 - opisuje znakowe, łańcuchowe, sformatowane i blokowe operacje wejścia-wyjścia
 - charakteryzuje tryby otwarcia pliku w języku C oraz opisuje schemat przetwarzania pliku
 - podaje różnice pomiędzy plikami tekstowymi i binarnymi

Zaliczenie wykładu - efekty uczenia się (EU1)

- Student, który zalicza na ocenę **dobry (4)** (oprócz wymagań na ocenę 3):
 - charakteryzuje deklarację, inicjalizację i sposób odwoływania się o elementów tablic wielowymiarowych
 - wyjaśnia sposób deklarowania oraz przeznaczenie pól bitowych i unii
 - opisuje związek tablic ze wskaźnikami w języku C
 - wyjaśnia czym różni się deklaracja od definicji funkcji
 - podaje różnice w przekazywaniu parametrów do funkcji przez wartość i wskaźnik
 - wyjaśnia w jaki sposób w programach wielomodułowych można odwoływać się do zmiennych i funkcji zdefiniowanych w innych modułach

Zaliczenie wykładu - efekty uczenia się (EU1)

- Student, który zalicza na ocenę **bardzo dobry (5)** (oprócz wymagań na ocenę 4):
 - charakteryzuje tablice o zmiennym rozmiarze (VLA) w języku C
 - opisuje wybraną metodę przydziału pamięci dla macierzy
 - opisuje strukturę programu w pamięci komputera
 - wyjaśnia sposób przekazywania do funkcji tablic oraz struktur
 - charakteryzuje klasy zmiennych i klasy funkcji w języku C

Zaliczenie wykładu - efekty uczenia się (EU2)

- Student, który zaliczył przedmiot:

opisuje podstawowe zadania systemu operacyjnego oraz strukturę sieci komputerowych

- Student, który zalicza na ocenę **dostateczny (3)**:
 - podaje definicję i wymienia podstawowe zadania systemu operacyjnego
 - opisuje wybraną metodę przydziału pamięci dyskowej
 - wyjaśnia podstawowe pojęcia związane z sieciami komputerowymi
 - charakteryzuje wybrane media transmisyjne i urządzenia sieciowe

Zaliczenie wykładu - efekty uczenia się (EU2)

- Student, który zalicza na ocenę **dobry (4)** (oprócz wymagań na ocenę 3):
 - podaje strukturę dysku logicznego w wybranym systemie plików (FAT, NTFS, ext)
 - wyjaśnia pojęcia stronicowania i segmentacji pamięci oraz opisuje zasadę działania pamięci wirtualnej
 - charakteryzuje podstawowe protokoły sieciowe oraz topologie sieci komputerowych
- Student, który zalicza na ocenę **bardzo dobry (5)** (oprócz wymagań na ocenę 4):
 - opisuje sposób przechowywania informacji o położeniu pliku na dysku w wybranym systemie plików (FAT, NTFS, ext)
 - opisuje modele ISO/OSI i TCP/IP stosowane w sieciach komputerowych

Zaliczenie wykładu

- Prowadzący zajęcia może przyznawać dodatkowe punkty za aktywność na wykładzie
- Ocena końcowa wyznaczana jest na podstawie sumy otrzymanych punktów:

Punkty	Ocena	Punkty	Ocena
182 - 200	5,0	122 - 141	3,5
162 - 181	4,5	102 - 121	3,0
142 - 161	4,0	0 - 101	2,0

Zaliczenie wykładu

- Dwa sprawdziany pisemne na terenie Uczelni:
 - sprawdzian 1: **07.12.2022** (środa), godz. 14:15-15:00, WE-Aula III
 - sprawdzian 2: **01.02.2022** (środa), godz. 14:15-15:00, WE-Aula I
 - poprawa: termin do ustalenia (sesja egzaminacyjna)
- Za każdy sprawdzian można otrzymać od 0 do 100 pkt.
- Na podstawie otrzymanych punktów wystawiana jest ocena:

Punkty	Ocena	Punkty	Ocena
91 - 100	5,0	61 - 70	3,5
81 - 90	4,5	51 - 60	3,0
71 - 80	4,0	0 - 50	2,0
- Każdy efekt uczenia się musi być zaliczony na ocenę pozytywną (min. 51 punktów)

Terminy zajęć

- Wykład nr 1 - 12.10.2022
- Wykład nr 2 - 26.10.2022
- Wykład nr 3 - 09.11.2022
- Wykład nr 4 - 23.11.2022
- Wykład nr 5 - 07.12.2022 (sprawdzian nr 1)
- Wykład nr 6 - 21.12.2022
- Wykład nr 7 - 11.01.2023
- Wykład nr 8 - 01.02.2023 (1h, 14:15-15:00, sprawdzian nr 2)

Plan wykładu nr 1

- Tablice w języku C
 - jednowymiarowe - wektory (przypomnienie)
 - dwuwymiarowe - macierze
 - wielowymiarowe
- Tablice o zmiennym rozmiarze (VLA)
- Łańcuchy znaków w języku C
 - implementacja, deklaracja, inicjalizacja
 - stała znakowa
 - wyświetlenie i wczytanie tekstu
 - plik nagłówkowy string.h

Język C - tablica elementów

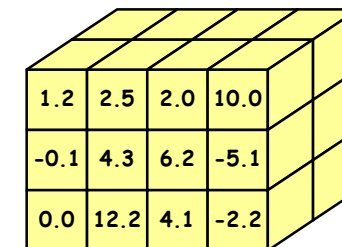
- **Tablica** - ciągły obszar pamięci, w którym umieszczone są elementy tego samego typu

wektor

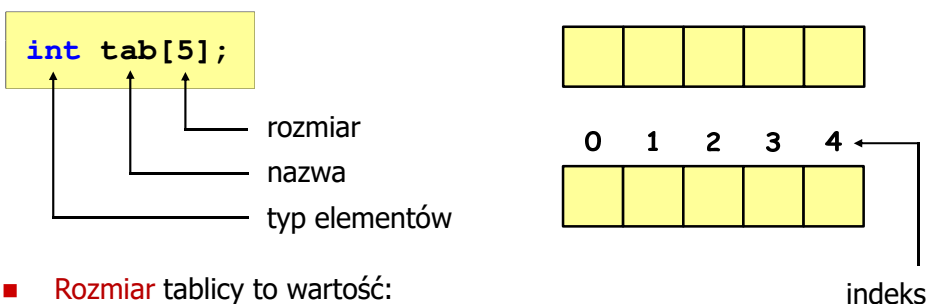
5	3	-2	1	-4
---	---	----	---	----

macierz

a	c	d	m
p	d	q	l
a	t	x	v

Język C - deklaracja tablica jednowymiarowej

- **Rozmiar** tablicy to wartość:
 - całkowita, dodatnia
 - znana na etapie kompilacji programu (stała liczbowa: 5, #define N 5, const int n = 5;)

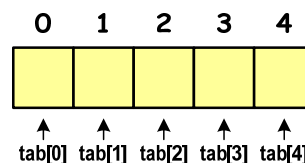
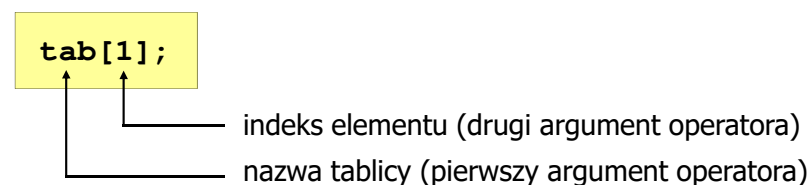
`int tab[5];`

`int tab[N];`

`int tab[n];`

Język C - odwołania do elementów tablicy

`[]` - dwuargumentowy operator indeksowania

- Indeks:
 - stała liczbowa, np. 0, 1, 10
 - nazwa zmiennej, np. i, idx
 - wyrażenie, np. $i*j+5$

Język C - inicjalizacja tablicy jednowymiarowej

```
int tab[5] = {1, 2, 3, 4, 5};
```

0	1	2	3	4
1	2	3	4	5

```
int tab[5] = {1, 2, 3};
```

0	1	2	3	4
1	2	3	0	0

```
int tab[5] = {1, 2, 3, 4, 5, 6};
```

- błąd kompilacji

```
int tab[] = {1, 2, 3, 4, 5};
```

0	1	2	3	4
1	2	3	4	5

Język C - deklaracja tablica dwuwymiarowej

```
float tab[3][4];
```

liczba kolumn
liczba wierszy
nazwa
typ elementów

	0	1	2	3
0				
1				
2				

indeks wiersza
indeks kolumny

- **Rozmiar** tablicy (liczba wierszy, liczba kolumn) to wartość:
 - całkowita, dodatnia
 - znana na etapie kompilacji programu (stała liczbowa: `5`, `#define N 5`, `const int n = 5`;

Język C - odwołania do elementów macierzy

```
tab[1][2];
```

`[]` - dwuargumentowy operator indeksowania

indeks (numer) kolumny
indeks (numer) wiersza
nazwa tablicy

	0	1	2	3
0				
1			← tab[1][2]	
2				← tab[2][3]
				← tab[2][2]

- Indeks:
 - stała liczbowa, np. `0`, `1`, `10`
 - nazwa zmiennej, np. `i`, `idx`
 - wyrażenie, np. `i*j+5`
- Brak sprawdzania poprawności indeksów!

Język C - inicjalizacja elementów macierzy

```
int T[2][3] = {{1, 2, 3}, {4, 5, 6}};
```

	0	1	2
0	1	2	3
1	4	5	6

```
int T[2][3] = {1, 2, 3, 4, 5, 6};
```

```
int T[2][3] = {1, 2, 3, 4};
```

	0	1	2
0	1	2	3
1	4	0	0

```
int T[2][3] = {{1}, {4, 5}};
```

	0	1	2
0	1	0	0
1	4	5	0

Język C - inicjalizacja elementów macierzy

```
int T[2][3] = {0};
```

```
int T[2][3] = {};
```

wyzerowanie elementów macierzy

```
int T[][3] = {{1,2,3},{4,5,6}};
```

pominięcie liczby wierszy

	0	1	2
0	0	0	0
1	0	0	0

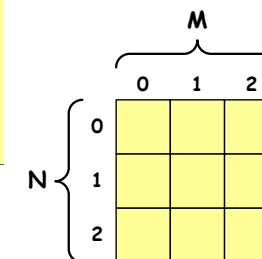
	0	1	2
0	1	2	3
1	4	5	6

Język C - operacje na macierzy

```
#include <stdio.h>
#include <stdlib.h>
#include <time.h>
```

```
#define N 3 /* liczba wierszy */
#define M 3 /* liczba kolumn */
```

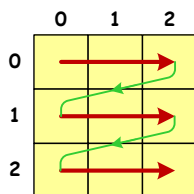
```
int main(void)
{
    int tab[N][M];
    int i, j;
```


Język C - operacje na macierzy

```
/* generowanie pseudolosowe elementow macierzy */
```

```
 srand((unsigned int) time(NULL));
 for (i=0; i<N; i++)
   for (j=0; j<M; j++)
     tab[i][j] = rand() % 10;
```


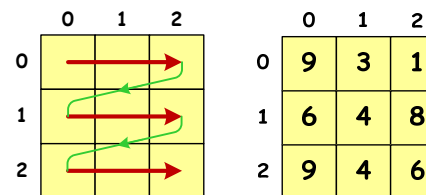
kolejność zapisywania wartości elementów macierzy

	0	1	2
0	9	3	1
1	6	4	8
2	9	4	6

Język C - operacje na macierzy

```
/* wyswietlenie elementow macierzy */
```

```
for (i=0; i<N; i++)
{
    for (j=0; j<M; j++)
        printf("%3d", tab[i][j]);
    printf("\n");
}
```


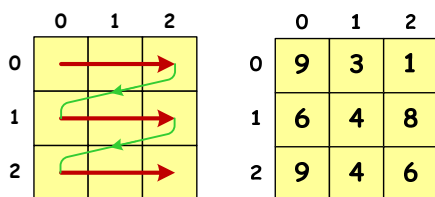
9	3	1
6	4	8
9	4	6

Język C - operacje na macierzy

```
/* poszukiwanie elementu o wartosci minimalnej */
```

```
int min = tab[0][0];  
for (i=0; i<N; i++)  
    for (j=0; j<M; j++)  
        if (tab[i][j] < min)  
            min = tab[i][j];  
printf("Wartosc min: %d\n",min);
```

Wartosc min: 1

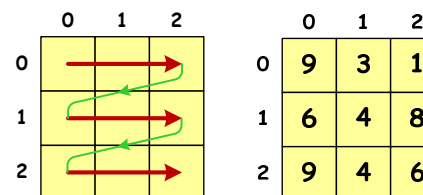

Język C - operacje na macierzy

```
/* suma i srednia arytmetyczna elementow */
```

```
int suma = 0;  
for (i=0; i<N; i++)  
    for (j=0; j<M; j++)  
        suma = suma + tab[i][j];  
float srednia = (float) suma/(N*M);  
printf("Suma: %d\n",suma);  
printf("Srednia: %f\n\n",srednia);
```

Suma: 50
Srednia: 5.555555

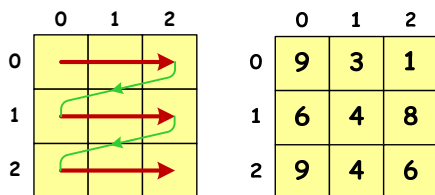

Język C - operacje na macierzy

```
/* sumy elementow w poszczegolnych wierszach */
```

```
for (i=0; i<N; i++)  
{  
    suma = 0;  
    for (j=0; j<M; j++)  
        suma = suma + tab[i][j];  
    printf("Suma wiersza %d = %d\n",i,suma);  
}
```

Suma wiersza 0 = 13
Suma wiersza 1 = 18
Suma wiersza 2 = 19

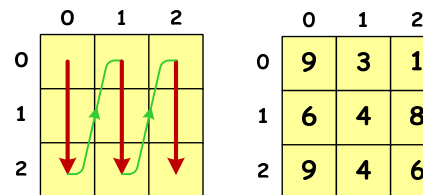

Język C - operacje na macierzy

```
/* sumy elementow w poszczegolnych kolumnach */
```

```
for (j=0; j<M; j++)  
{  
    suma = 0;  
    for (i=0; i<N; i++)  
        suma = suma + tab[i][j];  
    printf("Suma kolumny %d = %d\n",j,suma);  
}
```

Suma kolumny 0 = 24
Suma kolumny 1 = 11
Suma kolumny 2 = 15

Język C - operacje na macierzy

```

/* sumy elementow nad, na i ponizej przekatnej */
suma = suma1 = suma2 = 0;
for (i=0; i<N; i++)
    for (j=0; j<M; j++)
    {
        if (i < j) suma1+=tab[i][j]; /* nad */
        if (i > j) suma2+=tab[i][j]; /* pod */
        if (i == j) suma+=tab[i][j]; /* na */
    }

```

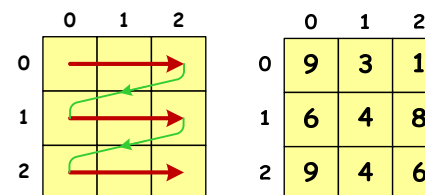
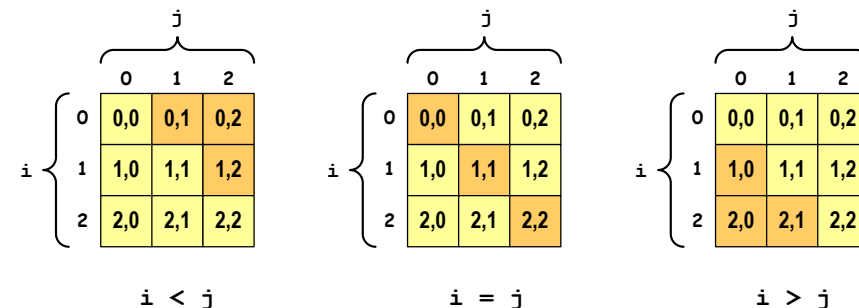
```

printf("Suma nad: %d\n", suma1);
printf("Suma na: %d\n", suma);
printf("Suma pod: %d\n", suma2);

```

Suma nad: 12
Suma na: 19
Suma pod: 19

Język C - operacje na macierzy

Suma nad: 12
Suma na: 19
Suma pod: 19

Język C - tablice wielowymiarowe

- Deklaracja tablicy wielowymiarowej

```

typ nazwa[wymiar_1][wymiar_2]...[wymiar_N]

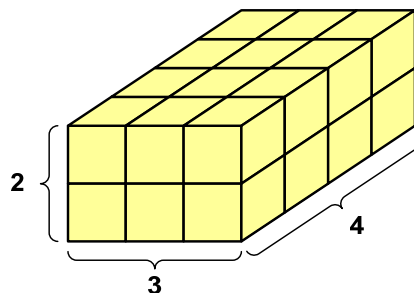
```

- Deklaracja tablicy trójwymiarowej

```

int tab[4][2][3];

```


- Inicjalizacja i odwoływanie się do elementów są analogiczne jak w przypadku macierzy

Język C - tablice wielowymiarowe

```

#include <stdio.h>

```

```

#define X 3
#define Y 2
#define Z 4

```

```

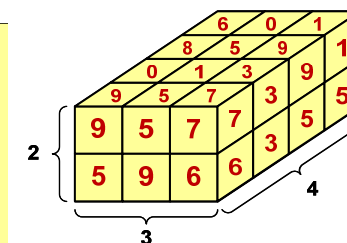
int main(void)

```

```

{
    int x, y, z;
    int tab[Z][Y][X] = {{{9,5,7},{5,9,6}},
                        {{0,1,3},{7,4,3}},
                        {{8,5,9},{1,3,5}},
                        {{6,0,1},{8,2,5}}};
}

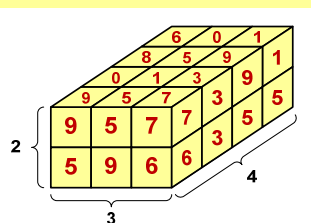
```


Język C - tablice wielowymiarowe

```
for(z=0; z<Z; z++)
{
    for(y=0; y<Y; y++)
    {
        for(x=0; x<X; x++)
            printf("%3d", tab[z][y][x]);
        printf("\n");
    }
    printf("\n");
}
return 0;
```

9	5	7
5	9	6
0	1	3
7	4	3
8	5	9
1	3	5
6	0	1
8	2	5

Język C - tablice VLA (Visual Studio 2008 / 2019)

```
#include <stdio.h>
#include <math.h>

int main(void)
{
    int n, i;

    printf("Rozmiar wektora: ");
    scanf("%d", &n);

    float T[n];

    for (i=0; i<n; i++)
        T[i] = sqrt((float)i);

    for (i=0; i<n; i++)
        printf("T[%d] = %f\n", i, T[i]);

    return 0;
}
```

Język C - tablice o zmiennym rozmiarze (VLA)

- VLA (ang. variable length array) - tablice, których rozmiar określany jest na etapie wykonywania programu (np. jako rozmiar może wystąpić nazwa zmiennej)

```
int n;
n = 10;
int T[n];
```

```
int n;
scanf("%d", &n);
int T[n];
```

- Rozmiar tablicy, a standardy języka C:

- do standardu C99 rozmiar tablicy musiał być stałym wyrażeniem całkowitym (stała liczbowo: 5, #define N 5, const int n = 5;)
- w standardzie C99 wprowadzono tablice o zmiennym rozmiarze
- w standardzie C11 tablice o zmiennym rozmiarze określone są jako opcjonalne dla implementacji

Język C - tablice VLA (Visual Studio 2008 / 2019)

```
#include <stdio.h>
#include <math.h>

int main(void)
{
    int n, i;

    printf("Rozmiar wektora: ");
    scanf("%d", &n);

    float T[n];

    for (i=0; i<n; i++)
        T[i] = sqrt((float)i);

    for (i=0; i<n; i++)
        printf("T[%d] = %f\n", i, T[i]);

    return 0;
}
```

error C2057: expected constant expression
error C2466: cannot allocate an array of constant size 0
error C2133: 'T': unknown size

error C2057: oczekiwano stałego wyrażenia
error C2466: nie można przydzielić tablicy stałego rozmiaru 0
error C2133: "T": nieznanym rozmiar

Język C - tablice VLA (Dev-C++, Code::Blocks)

```
#include <stdio.h>
#include <math.h>

int main(void)
{
    int n, i;

    printf("Rozmiar wektora: ");
    scanf("%d", &n);

    float T[n];

    for (i=0; i<n; i++)
        T[i] = sqrt((float)i);

    for (i=0; i<n; i++)
        printf("T[%d] = %f\n", i, T[i]);

    return 0;
}
```

```
Rozmiar wektora: 8
T[0] = 0.000000
T[1] = 1.000000
T[2] = 1.414214
T[3] = 1.732051
T[4] = 2.000000
T[5] = 2.236068
T[6] = 2.449490
T[7] = 2.645751
```

Język C - tablice VLA

- Tablica VLA może być także tablicą dwu- lub wielowymiarową

```
int n = 5, m = 6;
int T1[n][m], T2[n][m][n];
```

- Nie można modyfikować rozmiaru tablic VLA po deklaracji
- Tablice VLA nie mogą być inicjalizowane podczas deklaracji
 - błędy i ostrzeżenia w Code::Blocks

```
error: variable-sized object may not be initialized
warning: excess elements in array initializer
warning: (near initialization for 'T')
```

- w Dev-C++ inicjalizacja jest dopuszczalna!

Język C - modularność programu

- Program komputerowy powinien być podzielony na osobne **jednostki**, z których każda wykonuje jedno zadanie
- Moduły (jednostki) to najczęściej **funkcje** języka C (ale mogą to być też oddzielne pętle)
- Zalety budowy modularnej programu:
 - większa czytelność kodu programu
 - prostsza modyfikacja programu

Język C - modularność programu

- Przykład

```
int T[10], i, s = 0;

srand(time(NULL));

for(i=0; i<10; i++)
{
    T[i] = rand()%100;
    printf("%4d", T[i]);
    s = s + T[i];
}
```

```
int T[10], i, s = 0;

srand(time(NULL));

for(i=0; i<10; i++)
    T[i] = rand()%100;

for(i=0; i<10; i++)
    printf("%4d", T[i]);

for(i=0; i<10; i++)
    s = s + T[i];
```

- Zamiast jednej pętli **for** stosowane są trzy pętle

Język C - łańcuchy znaków

- **łańcuch znaków** (ciąg znaków, napis, literał łańcuchowy, stała łańcuchowa, C-string) - ciąg złożony z zera lub większej liczby znaków zawartych między znakami cudzysłowu

```
"Pies"
```

- Implementacja - tablica, której elementami są pojedyncze znaki (typ `char`)

```
"Pies" → 

|   |   |   |   |    |
|---|---|---|---|----|
| 0 | 1 | 2 | 3 | 4  |
| P | i | e | s | \0 |


```

- Ostatni znak (`\0`, liczba **zero**, znak zerowy) oznacza koniec napisu

Język C - łańcuchy znaków

- W rzeczywistości w tablicy zamiast znaków przechowywane są odpowiadające im kody ASCII (czyli liczby)

```
"Pies" → 

|   |   |   |   |    |
|---|---|---|---|----|
| 0 | 1 | 2 | 3 | 4  |
| P | i | e | s | \0 |

 znaki
```

↓

```


|    |     |     |     |   |
|----|-----|-----|-----|---|
| 0  | 1   | 2   | 3   | 4 |
| 80 | 105 | 101 | 115 | 0 |

 kody ASCII
```

Język C - deklaracja łańcucha znaków

- Deklaracja zmiennej przechowującej łańcuch znaków

```
char nazwa_zmiennej[rozmiar];
```

Przykład:

```
char txt[10];
```

- Tablica `txt` może przechowywać napisy o maksymalnej długości do 9 znaków

Język C - inicjalizacja łańcucha znaków

- Inicjalizacja łańcucha znaków

```
char txt1[10] = "Pies";  
char txt2[10] = {'P', 'i', 'e', 's'};  
char txt3[10] = {80, 105, 101, 115};
```

- Pozostałe elementy tablicy otrzymują wartość zero

```
P i e s \0 \0 \0 \0 \0 \0
```

```
char txt4[] = "Pies";  
char *txt5 = "Pies";
```

Język C - inicjalizacja łańcucha znaków

- Inicjalizacja możliwa jest tylko przy deklaracji

```
char txt[10];  
txt = "Pies"; /* BŁĄD!!! */
```

- Przypisanie zmiennej `txt` wartości "Pies" wymaga zastosowania funkcji `strcpy()` z pliku nagłówkowego `string.h`

```
char txt[10];  
strcpy(txt, "Pies");
```

Język C - stała znakowa

- Niektóre znaki mogą być reprezentowane w stałych znakowych przez sekwencje specjalne, które wyglądają jak dwa znaki, ale reprezentują tylko jeden znak

'\n' - nowy wiersz	'\\' - \ (ang. backslash)
'\t' - tabulator poziomy	'\'' - apostrof
'\v' - tabulator pionowy	'\"' - cudzysłów
'\a' - alarm	'\?' - znak zapytania

Język C - stała znakowa

- Stałą znakową tworzy jeden znak ujęty w apostrofy

```
char zn = 'x';
```

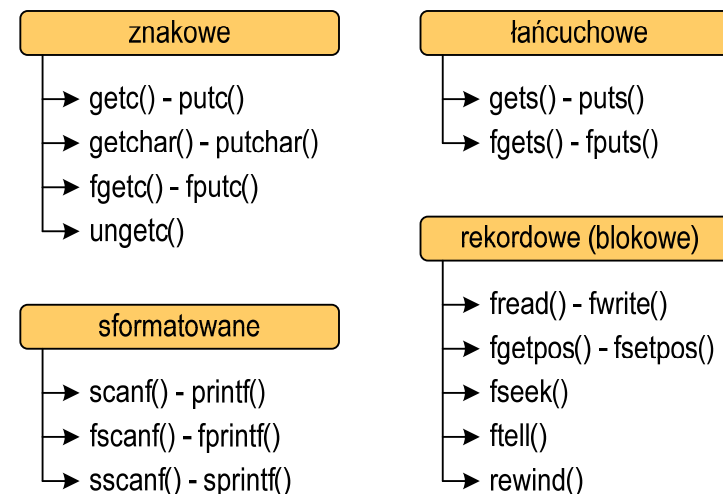
- W rzeczywistości stała znakowa jest to liczba całkowita, której wartość odpowiada wartości kodu ASCII reprezentowanego znaku
- Zamiast powyższego kodu można napisać:

```
char zn = 120;
```

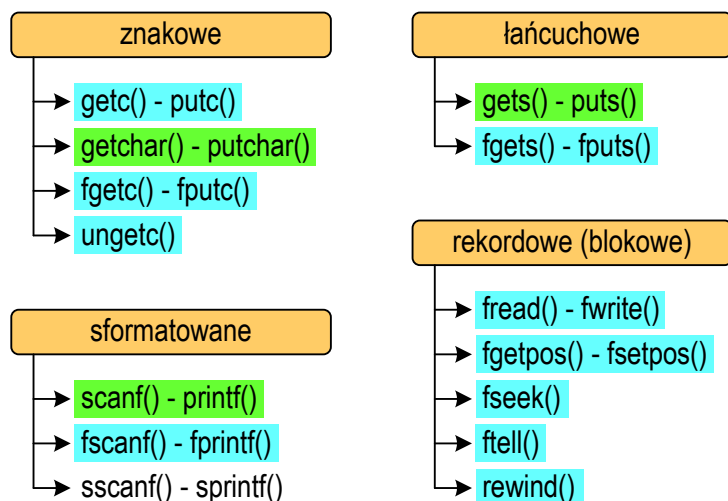
- Uwaga:

- 'x' - stała znakowa (jeden znak)
- "x" - łańcuch znaków (dwa znaki: x oraz \0)

Język C - standardowe funkcje wejścia-wyjścia

Język C - standardowe funkcje wejścia-wyjścia

Język C - wyświetlenie tekstu

- Do wyświetlenia tekstu można zastosować funkcję `puts()`

```
puts ()      int puts(const char *s);
```

- Funkcja `puts()` wypisuje na `stdout` (ekran) zawartość łańcucha znakowego (ciąg znaków zakończony znakiem `'\0'`), zastępując znak `'\0'` znakiem `'\n'`

```
char napis[15] = "Jan Kowalski";
puts(napis);
```

```
Jan Kowalski
```

Język C - wyświetlenie tekstu

- Wyświetlenie tekstu funkcją `printf()` wymaga specyfikatora `%s`

```
char napis[15] = "Jan Kowalski";
printf("Osoba: [%s]\n", napis);
```

```
Osoba: [Jan Kowalski]
```

- W specyfikatorze `%s`: szerokość określa szerokość pola, zaś precyzja - liczbę pierwszych znaków z łańcucha

```
char napis[15] = "Jan Kowalski";
printf("[%10.6s]\n", napis);
```

```
[   Jan Ko]
```

Język C - wyświetlenie tekstu

- Wyświetlenie znaku funkcją `printf()` wymaga specyfikatora `%c`

```
char zn = 'x';
printf("Znak to: [%c]\n", zn);
```

```
Znak to: [x]
```

- Do wyświetlenia znaku można zastosować także funkcję `putchar()`

```
putchar ()      int putchar(int znak);
```

```
putchar('K'); putchar(111); putchar(0x74);
```

```
Kot
```

Język C - wyświetlenie tekstu

- Łańcuch znaków jest zwykłą tablicą - można więc odwoływać się do jej pojedynczych elementów

```
char txt[15] = "Ola ma laptopa";  
printf("Znaki: ");  
for (int i=0; i<15; i++) printf("%c ",txt[i]);
```

```
Znaki: O l a   m a   l a p t o p a
```

```
printf("Kody:  ");  
for (int i=0; i<15; i++) printf("%d ",txt[i]);
```

```
Kody:  79 108 97 32 109 97 32 108 97 112 116 111 112 97 0
```

Język C - wczytanie tekstu

- W przypadku wprowadzenia tekstu "To jest napis", funkcja `scanf()` zapamięta tylko wyraz "To"
- Zapamiętanie całego wiersza tekstu (do naciśnięcia klawisza **Enter**) wymaga użycia funkcji `gets()`

<code>gets()</code>	<code>char *gets(char *s);</code>
---------------------	-----------------------------------

- Funkcja `gets()` wprowadza wiersz (ciąg znaków zakończony '\n') ze strumienia `stdin` (klawiatura) i umieszcza w obszarze pamięci wskazywanym przez wskaźnik `s` zastępując '\n' znakiem '\0'

```
char napis[15];  
gets(napis);
```

Język C - wczytanie tekstu

- Do wczytania tekstu funkcją `scanf()` stosowany jest specyfikator `%s`

```
char napis[15];  
scanf("%s", napis);
```

brak znaku &

- W specyfikatorze formatu `%s` można podać szerokość

```
char napis[15];  
scanf("%10s", napis);
```

- W powyższym przykładzie `scanf()` zakończy wczytywanie tekstu po pierwszym białym znaku (spacja, tabulacja, enter) lub w momencie pobrania 10 znaków

Język C - wczytanie znaku

- Wczytanie jednego znaku funkcją `scanf()` wymaga specyfikatora formatu `%c` (przed zmienną `znak` musi wystąpić operator `&`)

```
int znak;  
scanf("%c", &znak);
```

- Do wczytania znaku można zastosować także funkcję `getchar()`

<code>getchar()</code>	<code>int getchar(void);</code>
------------------------	---------------------------------

```
int znak;  
znak = getchar();
```

Język C - plik nagłówkowy string.h

```
strcpy() char *strcpy(char *s1, const char *s2);
```

- Kopiuje łańcuch **s2** do łańcucha **s1**

```
strlen() size_t strlen(const char *s);
```

- Zwraca długość łańcucha znaków, nie uwzględnia znaku **'\0'**

```
strcat() char *strcat(char *s1, const char *s2);
```

- Dołącza do łańcucha **s1** łańcuch **s2**

Język C - plik nagłówkowy string.h

```
strcmp() int strcmp(const char *s1, const char *s2);
```

- Porównuje łańcuchy **s1** i **s2** z rozróżnieniem wielkości liter

```
strncmpi() int strncmpi(const char *s1, const char *s2);
```

- Porównuje łańcuchy **s1** i **s2** bez rozróżniania wielkości liter

```
strchr() char *strchr(const char *s, int c);
```

- Szuka w łańcuchu **s** znaku **c**

Język C - plik nagłówkowy string.h

```
strlwr() char *strlwr(char *s);
```

- Zamienia w łańcuchu **s** wielkie litery na małe

```
strupr() char *strupr(char *s);
```

- Zamienia w łańcuchu **s** małe litery na wielkie

```
strrev() char *strrev(char *s);
```

- Odwraca kolejność znaków w łańcuchu **s**

Język C - plik nagłówkowy string.h (przykład)

```
#include <stdio.h>
#include <string.h>

int main(void)
{
    char napis1[] = "Tekst w buforze", napis2[20];

    printf("napis1: %s \n", napis1);
    int dlugosc = strlen(napis1);
    printf("liczba znakow w napis1: %d \n", dlugosc);
    strcpy(napis2, napis1);
    printf("napis2: %s \n", napis2);
    strrev(napis2);
    printf("napis2 (odwr): %s \n", napis2);

    return 0;
}
```


Koniec wykładu nr 1

Dziękuję za uwagę!